

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W TORUNIU

Szosa Chełmińska 30/32, 87-100 Toruń, tel. 56 669-39-00, fax 56 669-39-98
<http://www.wup.torun.pl> e-mail: wup@wup.torun.pl

INFORMACJA LOKALNA O ZAWODZIE

SPECJALISTA RESOCJALIZACJI

kod 263505

ZAKRES TEMATYCZNY INFORMACJI:

1. ZADANIA ZAWODOWE ORAZ PROFIL KOMPETENCYJNY
2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY – MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH
3. ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACOWNIKÓW – BADANIA PRACODAWCÓW, ANALIZA INTERNETOWYCH OFERT PRACY,
4. PROGNOZY RYNKU PRACY – BAROMETR ZAWODÓW
5. KSZTAŁCENIE W ZAWODZIE
6. INFORMACJE DODATKOWE
7. MOŻLIWOŚCI I WARUNKI ZATRUDNIENIA W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
Jest Jednostką Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

1. ZADANIA ZAWODOWE ORAZ PROFIL KOMPETENCYJNY

Specjalista resocjalizacji (263505) to jeden z zawodów ujętych w obowiązującej od 01 stycznia 2015 r. klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy z 2014 r. z późn. zm.¹

Specjalista resocjalizacji modyfikuje osobowość jednostki społecznej w celu przystosowania jej do życia w danej zbiorowości; kształtuje normy społeczne i wartości, których nie miała ona możliwości przyswoić wcześniej w trakcie socjalizacji; gromadzi wiedzę i prowadzi badania naukowe o zjawiskach patologii społecznej i wykorzystuje ją w przeciwdziałaniu przestępczości; świadczy pomoc osobom przebywającym w aresztach śledczych, zakładach karnych i poprawczych, ośrodkach socjoterapeutycznych i wychowawczych lub schroniskach dla nieletnich a także w szkole, rodzinie czy w zakładzie pracy.

Zadania zawodowe:

- programowania działań resocjalizacyjnych w placówkach wsparcia dziennego, interwencyjnych, terapeutycznych;
- realizowanie programów oddziaływań resocjalizacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie i korygowanie zachowań agresywnych wśród sprawców przemocy domowej;
- prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz wspierania byłych więźniów celu zapobieżenia ponownemu wejściu w konflikt z prawem, co w sposób bezpośredni wpływa na zwiększenie społecznego bezpieczeństwa;
- stosowania różnorodnych metod i technik w profilaktyce kryminologicznej; promowanie i prowadzenie działań prewencyjnych w szeroko pojętej polityce zapobiegania przestępczości ekonomicznej, gospodarczej, finansowej, przestępczości dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zapobieganiu nowych form przestępczości np. terrorystycznej, drogowej i ekologicznej;
- rozpoznawanie i diagnozowanie sytuacji problemowych wymagających profilaktyki lub resocjalizacji wśród więźniów oraz osób niedostosowanych społecznie; prowadzenia działalności pedagogiczno-resocjalizacyjnej w zakresie profilaktyki kryminologicznej i resocjalizacji w placówkach edukacyjnych oraz w środowisku otwartym;
- prowadzenie badań i interpretowanie zjawisk społecznych i sytuacji wychowawczych i patologicznych;
- podejmowanie działań o charakterze wychowawczym, profilaktycznym, interwencyjnym i resocjalizacyjnym;

¹Tekst jednolity Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. (Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

- organizowanie profilaktyki kryminalnej w resortach sprawiedliwości, spraw wewnętrznych;
- organizowanie lokalnych strategii przeciwdziałania różnym zjawiskom patologii społecznej: agresji szkolnej, agresji dzieci i młodzieży, agresji kibiców w obszarach publicznych, alkoholizmowi, narkomanii, przestępczości, nieposzanowania prawa;
- prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki i resocjalizacji na ulicach, i podwórkach jako streetworker (pedagog ulicy, psycholog podwórkowy itp)².

Profil kompetencyjny³ dla grupy dużej *Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury* - kod 26

Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury prowadzą badania, opracowują koncepcje, teorie i metody działania lub stosują wiedzę w dziedzinach: prawa, zarządzania informacją, ekonomią, socjologią, filozofią, historią, religią, psychologią, opieką socjalną oraz sztuką i rozrywką⁴.

Przykładowe zawody: adwokat, archiwista, dziennikarz, socjolog, filozof, politolog, psycholog, specjalista pracy socjalnej, mediator sądowy, duchowny wyznania rzymsko-katolickiego, tłumacz, artysta malarz, piosenkarz, reżyser filmowy, aktor.

Kompetencje to cechy osoby, które przejawiają się w działaniach prowadzących do wykonywania zadań zawodowych na wymaganym poziomie oraz w zachowaniach przekładających się na konkretne efekty, dzięki czemu są obserwowalne, podlegają rozwojowi poprzez szkolenia oraz nabyte doświadczenia w realizacji określonych zadań.

Dla grupy Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury określono cztery kluczowe kompetencje:

1) **Sumienność w dążeniu do rezultatów** - wysoka efektywność realizacji zadań w ściśle określonym terminie i z należytą starannością, uwzględniającą własne kompetencje i możliwości. Determinacja w działaniu i osiąganie zakładanych rezultatów przez utrzymywanie odpowiedniego tempa oraz jakości pracy, nawet w obliczu trudności.

2) **Otwartość na innych** - pozytywne nastawienie i traktowanie innych oraz okazywanie chęci ich zrozumienia.

3) **Zdolności analityczne i podejmowanie decyzji** – rozumienie złożonych sytuacji i relacji zachodzących pomiędzy różnymi elementami. Analizowanie informacji i danych, dostrzeganie zależności, wyciąganie na ich podstawie wniosków i podejmowanie trafnych decyzji.

² Wortal Publicznych Służb Zatrudnienia

<http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

³ NBK Narzędzie do badania kompetencji. Podręcznik dla doradców zawodowych. Warszawa, 2014

⁴ Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy. Tworzenie i stosowanie. Warszawa, 2014

4) **Komunikacja interpersonalna** – przekazywanie konkretnych informacji w sposób zrozumiały dla innych. Przystępne wyjaśnianie skomplikowanych, specjalistycznych kwestii. Przekazywanie najważniejszych zagadnień i sprawdzanie, czy rozmówca rozumie komunikat. Dostosowanie stylu wypowiedzi do odbiorcy.

2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY – MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

W 2018 roku w ewidencji powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 83 rejestracji w zawodzie specjalista resocjalizacji, wśród zarejestrowanych było 18 osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w ewidencji pozostawało 34 osoby z zawodem specjalista resocjalizacji wśród zarejestrowanych 2 osoby były w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

W 2018 roku do powiatowych urzędów pracy nie zgłoszono wolnych miejsc pracy lub aktywizacji zawodowej w zawodzie specjalista resocjalizacji.

BEZROBOTNI I ZGŁOSZONE WOLNE MIEJSCA PRACY LUB AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W ZAWODZIE SPECJALISTA RESOCJALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO –POMORSKIM W LATACH 2014-2018⁵

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani w okresie ogółem	Bezrobotni według stanu na koniec okresu	Osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki ogółem	Osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki na koniec okresu	Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej ogółem	Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej na koniec okresu
2018	83	34	18	2	0	0
2017	110	50	23	4	0	0
2016	128	51	38	6	0	0
2015	138	57	39	12	0	0
2014	148	66	60	16	0	0

⁵ Informacja przygotowana na podstawie Załącznika Nr 3 do Sprawozdania o rynku pracy MRPiPS-01 Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności za lata 2015-2018 <http://wuptorun.praca.gov.pl/struktura-zawodowa-bezrobotnych> oraz raportu Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku <http://wuptorun.praca.gov.pl/publikacje-dotyczace-ryнку-pracy>

Większa liczba nowych rejestracji niż zgłoszonych wolnych miejsc pracy lub aktywizacji zawodowej spowodowała, że zawód specjalista resocjalizacji w **2014 roku** był *zawodem nadwyżkowym*, tzn. takim, na który na rynku pracy istniało mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w zawodzie⁶.

Od 2015 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) zmieniło metodologię prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Według nowej metodologii zamiast wskaźnika intensywności nadwyżki/deficytu zawodów dokonuje się wyboru zawodów deficytowych i nadwyżkowych na podstawie trzech wskaźników: wskaźnika dostępności ofert pracy, wskaźnika długotrwałego bezrobocia oraz wskaźnika płynności bezrobotnych⁷. Wprowadzona zmiana spowodowała, że sytuacja znacznej części zawodów pozostaje nieokreślona – nie przynależy do żadnej z grup.

W latach 2015-2018 w województwie kujawsko-pomorskim grupa elementarna *Specjaliści do spraw społecznych* w której ujęto zawód *specjalista resocjalizacji* **nie miała określonego statusu na rynku pracy**⁸.

⁶ Podziału na zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe dokonywano na podstawie wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) wyrażonego jako iloraz liczby zgłoszonych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w badanym okresie, w danym zawodzie i liczby zarejestrowanych bezrobotnych w badanym okresie, w danym zawodzie. Zawody deficytowe to takie, dla których wskaźnik przekracza wartość 1,1; zawody zrównoważone to te, dla których wartość wskaźnika mieści się w przedziale od 0,9 do 1,1; natomiast zawody nadwyżkowe to te, w których przypadku wskaźnik wynosi poniżej 0,9.

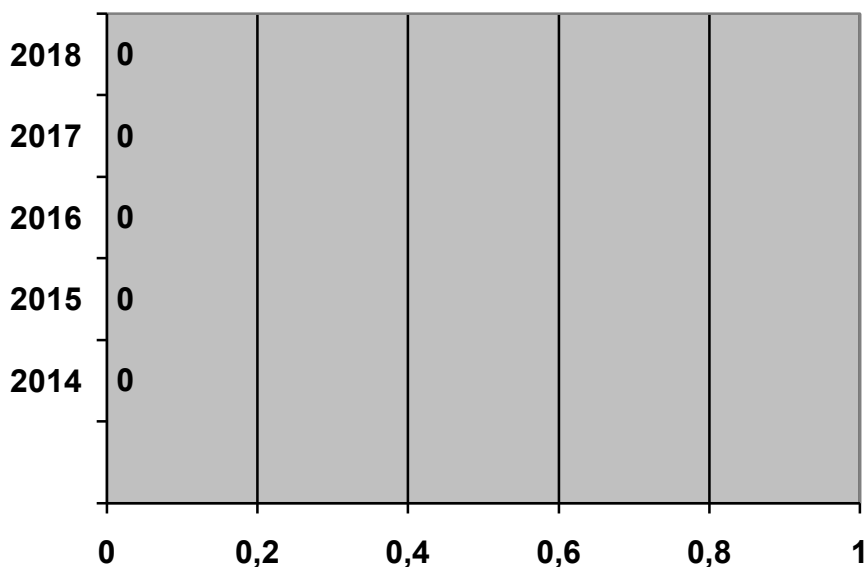
⁷ Wskaźnik dostępności ofert pracy: iloraz średniomiesięcznej liczby bezrobotnych danej grupy zawodów, w badanym okresie i średniomiesięcznej liczby wolnych miejsc pracy dostępnych w PUP i Internecie w danej grupie zawodów, w badanym okresie.

Wskaźnik długotrwałego bezrobocia: iloraz liczby długotrwałe bezrobotnych w danej grupie zawodów, w końcu okresu i liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danej grupie zawodów, w końcu okresu.

Wskaźnik płynności bezrobotnych: iloraz odpływu bezrobotnych w danej grupie zawodów, w badanym okresie i napływu bezrobotnych w danej grupie zawodów, w badanym okresie.

⁸ Informacja o deficycie i nadwyżce dla wybranego województwa <http://mz.praca.gov.pl>

**LICZBA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W OKRESIE PRZYPADAJĄCYCH NA 1 OFERTĘ PRACY
W ZAWODZIE SPECJALISTA RESOCJALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2018 R I W LATACH
2014-2017**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika Nr3 do Sprawozdania o rynku pracy MRPiPS- Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności – dane za 2018 r i za lata 2014-2017

- Brak wartości w latach 2014-2017 oznacza, iż w danym roku nie zgłoszono ofert pracy w zawodzie specjalista resocjalizacji

**BEZROBOTNI ORAZ WOLNE MIEJSCA AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W ZAWODZIE SPECJALISTA
RESOCJALIZACJI W 2018 R. WEDŁUG POWIATÓW**

Powiat	SPECJALISTA RESOCJALIZACJI		
	Bezrobotni nowozarejestrowani w 2018.	Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w 2018.	Bezrobotni wg stanu na dzień 31.12. 2018.
Województwo kujawsko-pomorskie	83	0	34
Bydgoszcz grodzki	18	0	6
Bydgoszcz ziemski	2	0	2
Grudziądz grodzki	0	0	0
Grudziądz ziemski	0	0	0
Toruń grodzki	2	0	0
Toruń ziemski	0	0	0
Włocławek grodzki	14	0	8

Włocławek ziemski	15	0	5
Aleksandrów Kujawski	4	0	1
Brodnica	1	0	1
Chełmno	0	0	1
Golub-Dobrzyń	1	0	0
Inowrocław	8	0	4
Lipno	0	0	0
Mogilno	4	0	1
Nakło nad Notecią	3	0	0
Radziejów	4	0	1
Rypin	1	0	1
Sępólno Krajeńskie	1	0	0
Świecie	0	0	0
Tuchola	0	0	0
Wąbrzeźno	5	0	3
Żnin	06	0	0

Źródło: Załącznik 3 do Sprawozdania MRPiPS-01 o rynku pracy.

3. ZAPOTRZEBOWANIE NA PRACOWNIKÓW – BADANIA PRACODAWCÓW ANALIZA INTERNETOWYCH OFERT PRACY,

W badaniu „Zapotrzebowanie na zawody oraz diagnoza potrzeb w zakresie kształcenia ustawicznego wśród pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego” zrealizowanego w 2016 roku zawód specjalista resocjalizacji nie został ujęty.⁹

W badaniu ankietowym pracodawców kluczowych branż województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 roku nie występują informacje na temat zawodu specjalista resocjalizacji¹⁰.

Raport z badania ofert pracy publikowanych w Internecie w województwie kujawsko-pomorskim nie zawiera informacji dotyczących zawodu specjalista resocjalizacji¹¹.

⁹ Szczegółowy opis metodologii i wyników badania zawiera raport dostępny w publikacji „Zapotrzebowanie na zawody i kwalifikacje w opinii pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego. Potrzeby szkoleniowe pracodawców”.
<http://wup.torun.pl/urzed/publikacje/publikacje-dotyczace-ryнку-pracy/>.

¹⁰ Raport z badania ankietowego 445 pracodawców 6 kluczowych branż woj. kujawsko-pomorskiego przeprowadzonego w 2014r. w ramach projektu Rynek Pracy pod Lupą II znajduje się na stronie <http://wup.torun.praca.gov.pl/publikacje-dotyczace-ryнку-pracy>

¹¹ Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z założeniami „Nowej metodologii prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy”. Celem badania internetowych ofert pracy jest uzupełnienie informacji pochodzących z powiatowych urzędów pracy na temat zapotrzebowania na zawody na regionalnym rynku pracy. Materiał badawczy stanowiły ogłoszenia o pracy z kwietnia i października 2015r. dostępne w portalu Zielona Linia (tj. ogłoszenia skupione z następujących portali internetowych: praca.pl, gazeta praca.pl, pracuj.pl, praca.gratka.pl), które zostały zweryfikowane przez pracowników WUP w Toruniu, a następnie uogólnione dla całego 2015 roku. Raport z badania znajduje się na stronie <http://wup.torun.praca.gov.pl/publikacje-dotyczace-ryнку-pracy>

4. PROGNOZY RYNKU PRACY – BAROMETR ZAWODÓW

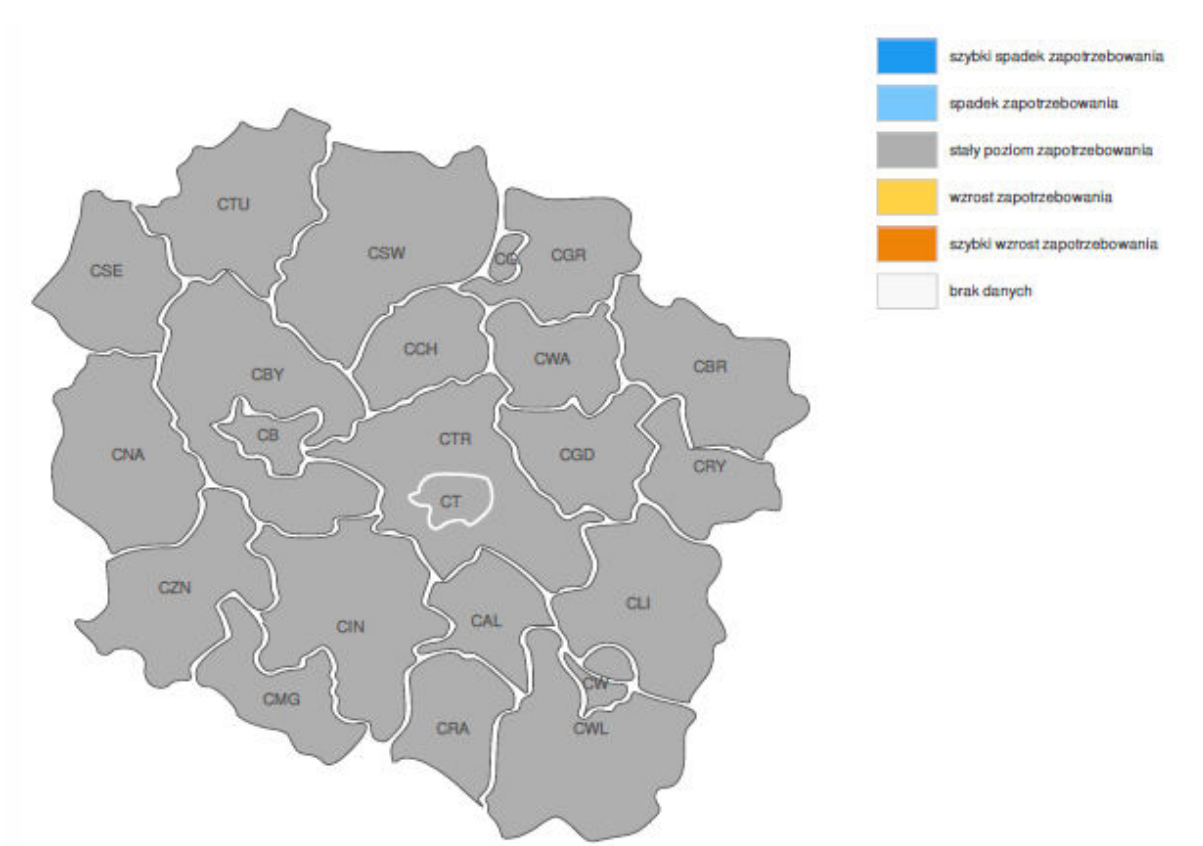
Barometr zawodów to badanie, które przewiduje zapotrzebowanie na pracowników na kolejny rok. Prognoza ta opiera się na opinii ekspertów (pracowników urzędów pracy oraz agencji zatrudnienia) analizujących sytuację w poszczególnych zawodach. Ocenie podlegają zawody najczęściej występujące na rynku pracy. Głównym efektem badania są **informacje o grupach zawodów**, dla których prognozuje się, iż będą charakteryzować się deficytem, równowagą lub nadwyżką osób poszukujących pracy.

Według prognozy na 2019 rok poszczególne zawody z uwagi na podobieństwo wykonywanych zadań zostały ujęte w 167 grup. Zawód *specjalista resocjalizacji* został zaliczony do grupy zawodów *Pracownicy socjalni*.

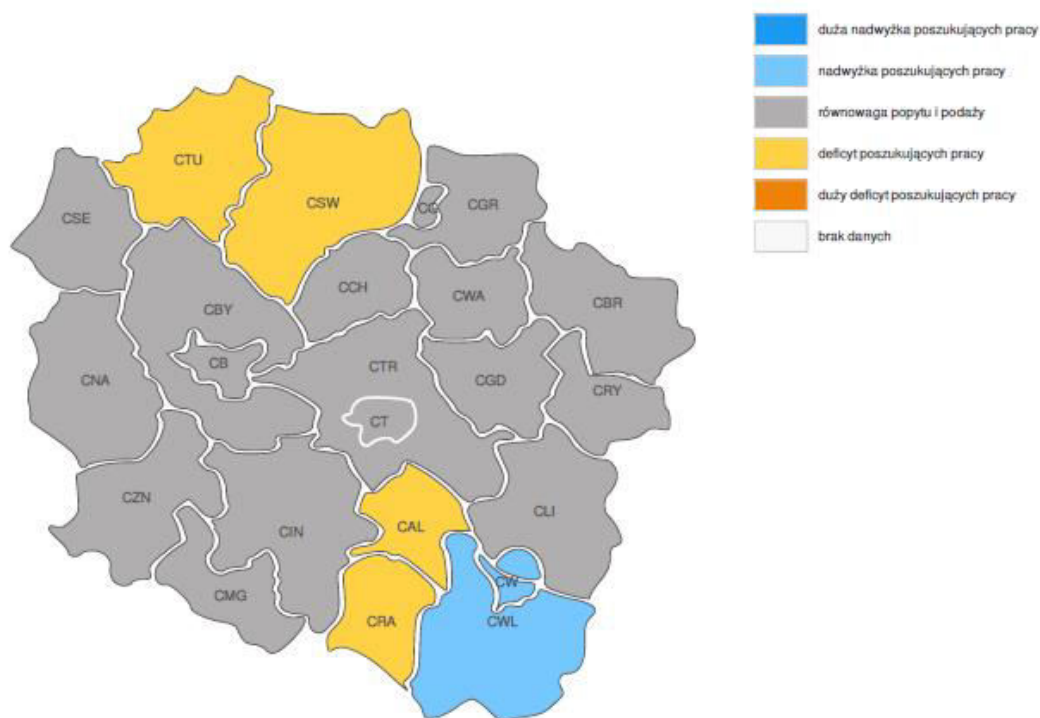
Według prognozy na 2019 rok, na poziomie województwa kujawsko-pomorskiego, grupa zawodów *Pracownicy socjalni* będzie grupą zrównoważoną to znaczy taką, w której popyt pracodawców będzie zbliżony do podaży pracowników o odpowiednich kwalifikacjach. powiatach¹².

¹² <http://barometrzawodow.pl/>

**PROGNOZA NA 2019, WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
ZMIANA ZAPOTRZEBOWANIA NA PRACOWNIKÓW – PRACOWNICY SOCJALNI**

**PROGNOZA NA 2019, WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
RELACJA MIĘDZY DOSTĘPNĄ SIŁĄ ROBOCZĄ A ZAPOTRZEBOWANIEM NA PRACOWNIKÓW – PRACOWNICY SOCJALNI**

5. KSZTAŁCENIE W ZAWODZIE

Informacja o kierunkach i profilach kształcenia na studiach wyższych w Polsce dostępna jest w Zintegrowanym Systemie Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym - POL-on

W województwie kujawsko – pomorskim specjalista resocjalizacji to absolwent kierunku pedagogika .

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego kształcenie na kierunku Pedagogika specjalna - resocjalizacja oferuje jedna uczelnia: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

6. INFORMACJE DODATKOWE

<http://wpis.irss.pl> – Wiomości Pomocy i Integracji Społecznej
<http://resocjalizacja.org.pl> - Fundacja Rozwoju Resocjalizacji

LITERATURA

„ *Resocjalizacja. T.1.* ” - Wydawnictwo Naukowe PWN i Wyższa Szkoła Pedagogiki – Resocjalizacyjnej, redakcja naukowa: Bronisław Urban, Jan M.Stanik; 2008 r.

„ *Resocjalizacja. T.2.* ” - Wydawnictwo Naukowe PWN i Wyższa Szkoła Pedagogiki – Resocjalizacyjnej, redakcja naukowa: Bronisław Urban, Jan M.Stanik; 2008 r.

„ *Patologie społeczne* ” - Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012 r. red. Irena Pospiszyl

„ *Metody twórczej resocjalizacji – teoria i praktyka wychowawcza* ” - Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010 r. red. Marek Konopczyński

„ *Diagnoza resocjalizacji* ” - Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007 r. red. Ewa Wysocka

„ *Leksykon resocjalizacji* ” - Wydawnictwo Impuls, 2012 r. red. Aneta Jaworska

Opracowała:

Elżbieta Wróblewska

Doradca zawodowy

WUP w Toruniu - Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej we Włocławku

Akceptowała:

Bogusława Szewczyk-Modrzejewska

Kierownik Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej we Włocławku

Aktualizacja :czerwiec 2019 r.

Dostęp do rynków pracy krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).

Swobodny przepływ pracowników jest jednym z fundamentów rynku wewnętrznego UE/EFTA. Uprawnia do poszukiwania i podejmowania pracy w innym państwie członkowskim bez konieczności uzyskania pozwolenia na pracę. Obywatele Polski mając swobodny dostęp do rynków pracy są na równi traktowani z obywatelami danego państwa członkowskiego w zakresie zatrudnienia, warunków pracy oraz przywilejów socjalnych i podatkowych. Mobilność zawodowa umożliwia poprawę warunków materialnych poprzez skuteczniejsze wyjście z bezrobocia co może się wiązać ze zmianą zawodu bądź miejsca zamieszkania w celu podjęcia odpowiedniego zatrudnienia.

Informacja dla osób poszukujących pracy w zawodzie specjalista resocjalizacji w krajach EOG:

Osoba, która chce podjąć pracę jako specjalista resocjalizacji w jednym z krajów EOG, powinna sprawdzić czy zawód ten nie jest w tym kraju regulowany tj. czy do jego wykonywania w danym państwie konieczne jest posiadanie konkretnego dyplomu otwierającego dostęp do tego zawodu czy też zdanie specjalnych egzaminów np. państwowych lub zarejestrowanie się w organizacji

zawodowej, co wiąże się z oficjalnym uznaniem kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Jeśli Twój zawód jest zawodem regulowanym w kraju UE w którym zamierzasz go wykonywać, być może najpierw będziesz musiał wystąpić o oficjalne uznanie przez ten kraj Twoich kwalifikacji zawodowych.

Aby sprawdzić, czy zawód specjalista resocjalizacji jest regulowany należy skorzystać z wyszukiwarki na portalu: Twoja Europa” prowadzonym przez Komisję Europejską:

<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=regprofs>

Obecnie w żadnym z krajów EOG zawód specjalista resocjalizacji nie jest regulowany.

Sprawdź, czy musisz ubiegać się o uznanie swoich kwalifikacji zawodowych i jaki wniosek musisz złożyć:

https://europa.eu/youreurope/citizens/work/professional-qualifications/regulated-professions/index_pl.htm

W przypadku braku informacji o danym zawodzie w powyższej wyszukiwarce lub w razie potrzeby uzyskania dodatkowych informacji, należy zgłosić się do jednego z punktów kontaktowych ds. kwalifikacji zawodowych UE

https://ec.europa.eu/growth/single-market/services/free-movement-professionals_en#contacts

Zapotrzebowanie na osoby z zawodem specjalista resocjalizacji wg Europejskiego Portalu Mobilności Zawodowej <http://eures.europa.eu>

Aktualne dane dotyczące zapotrzebowania na pracownika w zawodzie specjalista resocjalizacji w krajach EOG dostępne są na stronie internetowej:

- <https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

Na Europejskim Portalu Mobilności Zawodowej, poza ofertami pracy, znaleźć można wiele innych przydatnych informacji związanych z pracą za granicą. Dodatkowo warto skorzystać ze strony internetowej EURES Polska - www.eures.praca.gov.pl znajdziesz tam informacje na temat:

- jak szukać pracy w UE i EFTA
<https://eures.praca.gov.pl/szukasz-pracy-w-ue/jestes-obywatelem-polski>
- warunków życia i pracy za granicą
<https://eures.praca.gov.pl/szukasz-pracy-w-ue/jestes-obywatelem-polski/zycie-i-praca-w-krajach-ue-i-efta>
- bezpiecznych wyjazdów do pracy za granicą
<https://eures.praca.gov.pl/szukasz-pracy-w-ue/jestes-obywatelem-polski/bezpieczne-wyjazdy-do-pracy-za-granice>
- o Europass tj. ujednoliconym życiorysie zawodowym
<https://europass.cedefop.europa.eu/pl/documents/curriculum-vitae>
- przepisów dla osób powracających do kraju
<https://eures.praca.gov.pl/szukasz-pracy-w-ue/jestes-obywatelem-polski/jestes-polakiem-chcesz-wrocic-do-kraju>

- zatrudnienia pracowników przygranicznych i transgranicznych
<https://eures.praca.gov.pl/szukasz-pracy-w-ue/jestes-obywatelem-polski/jestes-pracownikiem-przygranicznym>

Opracowała:

Justyna Grębicka

pośrednik pracy

WUP w Toruniu, Wydział Pośrednictwa Pracy O/Z we Włocławku

Aktualizacja: czerwiec 2019 r.